

Aurretiazko genero eraginaren txostena

Foru Arau aurreproiektua, Gipuzkoako Lurralde Historikoko 2020rako Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen

1. Sarrera

Txosten honen helburua da 2/2015 Foru Arauak, martxoaren 9koa, emakumeen eta gizonen berdintasunerakoak, bere 27. artikuluan ezartzen duena betetzea. Hain zuzen ere, Gipuzkoako Foru Aldundiaren foru arauen aurreproiektuak zein izaera orokorreko xedapen proiektuak osatu eta izapidetzeko orduan, generoaren eraginaren alde aurreko ebaluazioa aurkeztu beharko da haiei atxikita.

Genero eraginaren alde aurretiko ebaluazio txostenak atal hauek eduki beharko ditu:

- arau proiektuaren edo izaera orokorreko xedapenaren deskribapen orokorra.
- genero eraginaren alde aurreko ebaluazioa.
- atzemandako ezberdintasunak ezabatzeko neurriak, baita, egindako genero eraginaren ebaluazioaren arabera, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzeko neurriak ere.

2. Arau aldaketak

2020ko Aurrekontuen elaborazioa Diputatuen Kontseiluak onartutako aurrekontu esparruaren barruan egin da; bertan ezartzen dira Gipuzkoako sektore publikorako epe luzeko helburuak. Eta gainera, emaitzetara bideratutako aurrekontu baten baldintzak betetzen ditu.

Emaitzetara bideratzean, aurrekontu programek adierazleak helburuekin lotzen dituzte, eta azken horiek ekintzekin eta baliabideekin. Horrenbestez, politika publikoen multzo osoa gauzatzeko oinarrizko tresna izateaz gain, aurrekontuak plangintza eta ebaluazio sistema ere badira, aurrekontuko baliabideak lortzea espero diren emaitzekin lotzen baititu, betiere efikazia, efizientzia eta gardentasuna hobetze aldera.

Ikuspuntu horrek aukera ematen du zeharkako politikak elkarrekin uztartzeko (genero berdintasuna, hizkuntza berdintasuna eta partaidetza), eta programek politika horien garapenean duten eragina adierazten du.

Gipuzkoako Lurralde Historikoaren aurrekontu orokor hauen helburua baliabide publikoen kudeaketa finantzario egokia lortzea da, gastu publikoaren banaketan ahalik eta efizientziarik handiena ziurtatze aldera.

Aurreko ekitaldiari dagokionez, aurrekontu osoa %3,89 hazi da, aurrekontu propioa %4,53 eta Udalak Finantzatzeko Foru Funtsa, aldiz, %3,55 termino homogeneoetan.

Gastu politiken lehentasuna izango da lurraldeko ekonomia eta gizartea dinamizatzea. Alde batetik, apustua egingo da Ekonomia Berpizteko Plana bultzatu eta etorkizuneko proiektu estrategikoen alde. Bestetik, areagotu egingo dira gizarte politiketara zuzendutako baliabideak.

Horrez gain, gizarte gastuetarako bideratutako kredituak zabalgarritzat hartu dira, kontuan izanik gerta daitekeela haien zuzkidura nahikoa ez izatea ekitaldian zehar agertzen diren beharrei aurre egiteko, betiere azpimarratuz borondate politikoa dela kreditu horiek zuzkitzea aurrekontu beharrak estali arte.

Baina, 2020ko Gipuzkoako Lurralde Historikoko Aurrekontu Orokorrei buruzko erregulazio guzti horrez gain, Hirugarren Xedapen Gehigarriak aldaketa sartzen ditu 2020ko urtarrilaren 1etik aurrera Ondasun Higiezinaren gaineko Zergan aplikagarria den araudian (12/1989 Foru Araua, uztailaren 5koa).

Zehazki, proposatzen diren aldaketa nagusiak honakoak dira:

1. Ondasun Higiezinaren gaineko Zerga (OHZ)

2019. urtean indarrean dauden balio katastralak %1,0ean eguneratzen dira.

3. Genero eragina

3.1. Genero egokitasuna

Proiektu honen barruan nabarmen bi arau aldaketa mota bereizten dira. Alde batetik, Gipuzkoako Lurralde Historikoko 2020. urteko Aurrekontu Orokorren onarpenari lotutako araudia. Eta beste alde batetik, OHZn proposatutako aldaketak.

Lehen kasuan, proiektuaren amaierako hartzaileak lurraldeko biztanle guztiak dira; aldiz, bigarren aldaketek eragiten die OHZ aitortzaileei.

Hortaz:

- amaierako talde hartzailea pertsona fisikoak izanik,
- eta xedapen normatiboak eragina izanda emakumeek eta gizonek baliabideak eskuratzeko edota kontrolatzeko moduan,

Ondorioztatu behar da egokia dela arau proiektua genero ikuspegitik aztertzea.

3.2. Genero eraginaren balorazioa

3.2.1. Hasierako egoera

Azken urteetan Gipuzkoako gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzko erreferentziazko adierazleen bilakaerak, oro har, ibilbide positiboa izan du, emakumezkoen jatorrizko egoera okerragotik abiatuta, beti ere. Hala ere, oraindik ere urrats asko eman behar dira benetako egoera parekidea lortzeko

eta mendeetako bazterketa egoeraren ondorioak gainditzeko. Horrez gain, azken urteotako krisi ekonomikoaren ondorioz, gizartearen sektore guztiak kaltetuak izaten ari dira, langabezia areagotuz, ongizate estatuko zenbait zerbitzuetan murrizketak ezarriz, zeharkako zergak handituz... Gainera, errenta maila baxuko eta babesik gabeko pertsonengan eragina askoz kaltegarriagoa izaten ari da, jakin dakigularik, pobrezia tasa neurtzeko erabiltzen dugun adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila altua erakusten duela.

EUSTATEk egiten duen "Errenta pertsonal eta familiarra"-ren datuen arabera, 2016an Gipuzkoako emakumeen batez besteko errenta 16.556 eurokoa izan zen, eta gizonezkoena, berriz, 27.202 eurokoa (%39,1eko arraila). Laneko errentetan aldea edo desberdintasuna %40,6koa da (9.422 euro eta 15.859 euro, hurrenez hurren, emakumeen enplegua eskuratzeko aukera murriztagoak eta lan diskriminazioa direla medio). Gipuzkoan emakumeen %23,6k 1.500 eurotik behera jasotzen ditu, eta gizonezkoetan talde hori % 12,9koa da. Ia-ia emakumeen erdiak (%49,9) urtean 12.000 eurotik behera jasotzen dituen taldean kontzentratzen da, sarrera horiek dituzten gizonezkoak %27,6 diren bitartean.

Lan merkatuari dagokionez, nahiz eta gizonezkoen langabezia zifrak gora egitearen ondorioz langabeziako tasetan genero arraila murriztu egin den, krisi ekonomikoaren eraginez langabeziak gehiago erasaten die oraindik ere emakumeei gizonezkoek baino. Horrela, eta EUSTATEN Biztanleria Jardueraren Araberako datuetan ikusten da 2018an emakumeen (16-64 urte) okupazio tasa %64,0koa izan zela Euskal autonomia erkidegoan, gizonezkoena %71,6koa izan zen bitartean. Eta langabezia egoeran dagoen biztanleriari dagokionez, emakumeen langabezia tasa 2018an %8,9koa izan zen, gizonena %7,1a izan zen bitartean.

Era berean, emakumeak dira nagusi Diru-sarrerak Bermatzeko Errentan (SBE) titularrak direnen artean. Horrela, eta Lanbideko 2019ko abuztuko datuen arabera, SBEa jasotzen duten pertsonen %58,0a emakumeak dira Gipuzkoan.

Nabarmetzeko modukoa da pobrezia indizeak handiagoak direla emakumea pertsona nagusia den etxeetan. Horrela, "Gipuzkoako pobrezia eta bazterkeriaren inkesta, 2017/2018" argitalpenaren arabera, pobrezia eta prekaritatea tradizioz arriskukoak diren taldeetan pilatzen dira gero eta gehiago. Bide horretatik, pobrezia modu desberdinek sexuaren arabera duten intzidentziaren konparaziozko azterketak egoera okerragoa erakusten du kasu guztietan emakumeak buru dituzten etxeetan. Horrela, pobrezia erlatiboaren portzentajea handiagoa da emakumeetan (%17,3) gizonezkoetan baino (%15,5). Eta alde hori handitu egiten da emakumezkoa denean etxeko oinarritzko pertsona .

Pobrezia eta bazterketa arriskua neurtzen duen AROPE tasaren arabera (diru-sarrera apalak, eskasia material larria eta lan intentsitate apala) emakumezkoen %19,7a dago egoera horietako bat jota egoteko arriskuan, gizonezkoen %18,7aren aldean. Eta emakumezkoak buru dituzten etxeetan, bertan bizi diren %25,0ek dute arrisku hori, gizonezkoak buru direnean portzentaje hori %17,3ra jaisten den bitartean.

OHZri dagokionez, 2019ko datuen arabera hasierako egoera honakoa da:

Jabea	Kopurua		Balio katastrala		Ordaintzeko kuota	
Pertsona juridikoa	10.925	3,5	12.986.881.376	20,1	30.883.357	22,3
Pertsona fisikoa	300.799	96,5	51.627.927.006	79,9	107.658.306	77,7
Guztira	311.724	100,0	64.614.808.382	100,0	138.541.662	100,0

eurotan

- Ondasun higiezinaren 311.724 jabe daude, eta horietatik %3,5 pertsona juridikoak dira, eta beste %96,5 pertsona fisikoak.
- Pertsona juridikoak dituzten hiri ondasunen balio katastrala guztira 12.987 milioi eurotakoa da (guztiaren %20,1%); eta pertsona fisikoek 51.628 milioi eurotako (guztiaren %79,9) balio katastrala duten ondasunen jabeak dira.
- OHZgatik ordaindu beharreko kuota osoaren (139 milioi euro) %22,3a (31 milioi euro) pertsona juridikoek ordaintzen dute; eta pertsona fisikoek %77,7a (108 milioi euro).

Zenbateko horien emakumeen eta gizonen arteko banaketa honako da:

Jabea	Kopurua		Balio katastrala		Ordaintzeko kuota	
Emakumea	117.526	39,1	19.751.123.342	38,3	40.762.817	37,9
Gizona	183.273	60,9	31.876.803.664	61,7	66.895.488	62,1
Guztira	300.799	100,0	51.627.927.006	100,0	107.658.306	100,0

eurotan

- 300.799 pertsona fisiko jabeetatik %39,1a emakumezkoa da eta %60,9a gizonezkoa.
- Emakumezkoek pertsona fisikoek duten balio katastral osoaren %38,3a metatzen dute eta gizonekoek beste %61,7a.
- OHZgatik emakumezkoek 41 milioi euro ordaintzen dute (guztiaren %37,9) eta gizonezkoek 67 milioi euro (guztiaren %62,1).

3.2.2 Aztertutako neurriak

3.2.2.1 Aurrekontu Orokorrei buruzko araudia

2020ko aurrekontu proiektu honetako programak genero ikuspegitik aztertu dira. Programa horiek sailkatuta daude eragin handikoak, eragin ertainekoak eta eragin txikikoak bezala.

Azterketa eragin handiko eta ertainetara mugatu da. Azkenean, 44 programa aztertu dira, aurrekontu propio osoaren %69,6. Horrela, kudeaketako aurrekontu propioa 864 milioi eurokoa bada, aztertutako 44 programen zenbatekoa 601 milioikoa da. Horietatik, 22 programa garrantzi handikoak dira generoaren ikuspegitik eta kudeatutako gastua 419 milioikoa da (%48,6). Bestalde, garrantzi ertaina duten beste 22 programak kudeatutako gastua 182 milioikoa da (%21,0).

Zenbateko horiek ikusita, esan dezakegu, programa horiek ondo ordezkaten dituztela foru aldunditik bultzatutako politika publikoak.

3.2.2.2 Ondare Higiezinaren gaineko Zergari buruzko araudia

OHZren 2019ko ekitaldi fiskaleko eroldako datuetatik abiatuta, aurreikusia da proposatutako aldaketak 1,5 milioi eurotako eragin positiboa izango duela zerga-bilketan. Horietatik, 1,1 milioi euro pertsona fisikoei dagozkio eta beste 0,4 milioi euro pertsona juridikoei.

Zenbateko horretatik, %62,3 gizonezkoei dagokio, eta ordaintzeko zenbatekoa 0,7 milioi eurotan handituko zaie. Emakumezkoen kasuan, ordaintzeko kuotaren igoera 0,4 milioi eurotako izango da (guztiaren %37,7).

	Eragina zerga-bilketan				
	euroak			%	
	Guztira	Emakumeak	Gizonak	Emakumeak	Gizonak
Guztira	1.067.350	402.678	664.673	37,7	62,3

3.2.3 Genero eraginaren balorazioa

Alde batetik, eta aurrekontu araudiari dagokionez, horien eragina genero aldetik zehaztasun handiagoarekin egiten da proiektuarekin batera doan txostenean: "2020ko Aurrekontuak generoaren ikuspegitik duen eraginaren azterketa – Txosten exekutiboa". Dударik gabe, aurrekontu hauek gipuzkoarron bizi-kalitatean eragin handia dute; eta beraien xedeetako bat da generoak sor ditzakeen desorekak ahalik eta gehien murriztea. Helburu hori zein neurritan lortuko duen eta bere egokitasun maila ondoren aztertu beharko da. Baina dudarik gabe, aurrekontu hauek baldintzak eta neurriak ipintzen dituzte, hori horrela izateko.

OHZren zerga araudian proposatutako neurriei buruz, emakumezkoek ordaintzeko zenbatekoaren igoeraren %37,7a ordaintzen dute, eta kuota originalaren portzentajea ere %37,9koa da. Halaber, gizonezkoek ordaintzeko kuotaren igoeraren %62,3a ordaintzen dute, eta beraien pisua ere ordaintzeko kuota osoaren %62,1 da.

Beraz, badirudi proposatutako neurriek ez dutela aldaketa nabarmenik sartzen emakume eta gizonen arteko zergaren banaketan.

Azkenik, eta hizkuntzaren erabilera sexistari dagokionez, proiektuaren terminoak egokitu egin dira. Halere, eta segurtasun juridikoa dela-eta, badira termino batzuk aldatu ez direnak. Alde batetik, Ekonomi Ituanren 3. artikulua ezarritako harmonizazio arauak direla-eta, Zergei buruzko Lege Orokorra ezarritako terminologia eta kontzeptu berean errespetatu behar direnak. Eta bestalde, ordenamendu juridikoko beste arau batzuetan espresuki zehaztuta daudelako errespetatu behar direnak.

Donostia, 2019ko urriaren 17a

10
XAL

Sin.: José Antonio Lapeira Oyarzabal
AZTERLANETAKO ATALBURUA